

Castrocare - Kubas hälsovårdssystem

John Jeter, The Greenville News, 160506

Kuba är verkligen i ropet nu. Det verkar som om alla ska dit, vill resa dit eller just varit där. Och medan klassiska amerikanare och magnifika förvittrade byggnader ger näring åt uppsvinget inom turismen så erbjuder detta land i Tredje Världen en bonus värdig den Första Världen: skulle besökare bli sjuka här så är de i goda händer.

Under en tiodagars resa till Kuba i januari oroade jag mig aldrig för min hälsa, fast jag har genomgått en njurtransplantation och tre höftledsoperationer. Det är enbart tack vare Obamacare jag har en sjukförsäkring. Nu fick jag en liten inblick i Castrocare.

Jag följde med min onkel, en världsberömd ortopedisk kirurg, till Havanna. Där tillbringade vi en eftermiddag med hans kollega sedan många år, Dr Rodrigo Alvarez Cambras, chef för ortopediska sjukhuset Frank País, det största i sitt slag i världsdelen. Väl hemma igen tittade jag lite närmare på detta hälsovårdssystem som ömsom beundras, ömsom kritiserar världen över. Jag talade med läkarna Kari Koch, specialist i internmedicin i Hendersonville som fått sin utbildning på Kuba, kostnadsfritt, och Sergio Arce, som undervisar på Greenvilles läkarutbildning efter att ha hoppat av från sin hemstad Havanna.

Tre läkare, tre perspektiv

Tillsammans ger de tre läkarna vitt skilda och fascinerande perspektiv på den intressanta infrastruktur som uppvisar många gånger imponerande resultat, inklusive siffrorna för barnadödlighet, där Kuba rankas mellan USA och EU enligt Världshälsoorganisationen WHO. Men trots att WHO genomgående rankar Kubas hälsovård bland världens tre bästa så är systemet inte problemfritt på

Dr Rodrigo Alvarez Cambras

grund av kronisk brist på läkemedel, utrustning och pengar. Dessutom uppstår diskussion över att Havanna exporterar utbildade läkare. Som gammal pådrivare och arkitekten för Kubas hälsovårdssystem kunde Cambras vara den som tjänat mest på det, men det kan man inte utläsa av hans blygsamma bostad, ett litet enplanshus på mindre än 100 m² ett kvarter från havet.

Från Batistaskott till världsledande ortoped

Den nu 81-årige Cambras är som en levande historiebok direkt från Fidels revolution 1959. De två brukade spela baseball tillsammans när de gick på Havannas universitet innan Cambras samarbetade med den nu mytomspunne Che Guevara - läkaren som blev gerrillakrigare - i Kongo-Brazzaville, där Cambras levererade Afrikas första poliovaccin.

Cambras oansenliga pastellgula hus, med prunkande trädgård på baksidan, ligger i ett av Havannas mest fashionabla grannskap, ca tio minuter från den förfallna huvudstadens kärna. Bostaden är som ett testamente över Cambras äventyrliga liv, fyllt med minnen värdiga ett museum från de 62 länder han besökt: en kroksabel från Jemen, en bordsduk från Syrien, en örnhövdad kapp från en Saudiarabisk prins. Innan Castro störtade Fulgencio Batista hade Cambras suttit fängslad tre gånger och blivit skjuten i fotleden.

Trots detta lever han på något vis ett bekvämt liv. Här tjänar en läkare motsvarande 67 US dollar i månaden, efter en löneökning nyligen från motsvarande 26 US dollar.

Han undviker att tala om politik, trots att han och hans son, som också är läkare och heter Rodrigo, kritiserar USAs "embargo", vilket de båda fördömer som "blockad" - en semantisk distinktion alla kubaner gör, då en blockad, enligt internationell rätt, utgör en krigshandling.

"Jag är bara en läkare som genomfört 10 000 operationer," säger Cambras och föredrar att tala om hur han "en enda gång" fiskat med Ernest Hemingway, hur han opererade Saddam Husseins diskbräck, och hur han nu har fullt upp med planeringen av en större ortopedkonferens i

Forts sid 23

Forts från sid 22

september. Den kommer att hållas i Varadero, turistorten med den underbara vita sandstranden ca 15 mil öster om Havanna.

Sonen Cambras, också läkare, ser det globala symposiet som en naturlig förlängning av mångåriga och vänskapliga förbindelser med USAs läkarkår, som han hoppas kommer att förbättras nu när president Obama normaliserade förbindelserna med Kuba förra året.

”Vi har arbetat på att förbättra förbindelserna mellan Kuba och USA ända sedan 1991”, säger han. Samtidigt visade läkarna Koch och Arce, i USA, avgjort olika syn på landets allmänna hälsovård, som Kubas grundlag garanterar.

US-läkare, utbildad i Kuba

Koch, 32 år, tog sin examen 2014 vid Latinamerikanska Läkarhögskolan, en statlig koloss med nära 20 000 studenter från 110 länder. Nu är hon ST-läkare i internmedicin i Hendersonville i North Carolina, utan en enda krona i studieskulder.

”Jag ville utbilda mig till familjeläkare utan att dra på mig stora skulder som skulle kunna begränsa friheten att välja arbetsplats, och tvinga en att söka tjänst med bättre betalning,” säger hon under en 10-minuters paus på läkarutbildningen i bergen.

Hon är en av bara omkring 100 stipendiater per år från USA på skolan utvalda av den New York-baserade ekumeniska stiftelsen för grannskapsarbete - Präster för Fred, IFCO - som uppmuntrar studenterna att ända betala för sin kostnadsfria utbildning med ett avdrag på sina framtida löner. Koch arbetar med invandrade lantarbetare i North Carolinas äppelodlingstrakt.

”Det här ge-och-ta innebär att du återvänder till USA och behandlar människor som behöver läkarvård,” förklarar

Emily Thomas, talesperson för IFCO, om stipendiet som inte ställer några formella krav. ”Inga kubaner kommer och knackar på din dörr.”

”Vi utbildas till revolutionära läkare. Inte för att tjäna så mycket pengar som möjligt, utan att tjäna folket. Det är ett moralisk åtagande, men också en verklig skyldighet,” säger Koch. Efter sex år i Havanna håller hon sin del av avtalet.

”Alla är starkt engagerade för hälsovård och social rättvisa,” fortsätter hon. ”Det är den sorts människor jag vill arbeta med. Arbetet i Kuba var väldigt intressant, skolans integrering i det allmänna hälsovårdssystemet. Allt tilltalade mig verkligen - att lära mig spanska, fokuseringen på familjeläkarssystemet.”

Kubansk läkare med högre lön, i USA

Alla gillar inte att läkarna får dåligt betalt, fastän bostaden och matransonerna knappast kostar något

Sergio Arce är en av dem. Läkare, utbildad i Havanna, ett barn av revolutionen, men lämnade sin hemstad i slutet av 90-talet. Han flyttade till Greenville 2012 efter sex år vid Eastern Carolina University i North Carolina. Innan dess arbetade han i Buffalo, New York, och i Europa. Han blev medborgare i USA ungefär samtidigt som han kom till Greenville som klinisk immunolog på medicinska fakulteten vid University of South Carolina i Greenville.

”Jag fick en bra läkarutbildning, det kan jag inte förneka, och den har jag använt,” säger Arce, precis som Koch. ”Men jag kan säga att sedan jag lämnade Kuba för ett tag sedan har jag fått en bättre livskvalitet.”

Det är inte svårt att föreställa sig att Arce tjänar mer än sina kolleger på Kuba. ”Alla har mer eller mindre samma lön där,” säger han. ”Men det kommer en tidpunkt i ens liv när man vill ta ett kliv uppåt. Jag har erfarenhet, och jag bestämde mig för att lämna Kuba. Jag är forskare och jag har många fler möjligheter utanför landet.”

Arce skulle troligtvis ha känt sig instängd i en verksamhet som Kuba fått ros för men också ris för att

Forts från sid 23

hyra ut sina läkare för intäkter till en statskassa som lider av en kronisk brist på kontanter. Tidigare i år rapporterade Reuters att Havanna skickat 30 000 sjukvårdsarbetare till Venezuela, Kubas orubbliga socialistallierade, ”i utbyte mot över 100 000 fat olja per dag”. Men i samma anda som Cambras’ poliobekämpning i Afrika 1965 skickade Kuba 256 läkare till Västafrika för att bekämpa Ebola 2014-2015

Vad gäller de snabbt upptinade förbindelserna med USA, och lättnader i reserestriktionerna med 110 flyg per dag, så kommer USAs blockad att fortsätta tills kongressen häver den. Många menar att detta inte kommer att ske inom den närmaste framtiden.

Den slår särskilt hårt mot Kubas hälsovårdssystem,

säger alla läkare jag intervjuat. Trots detta är de optimistiska.

Översättning Christine Vaple

För information om konferensen Ortopedia 2016, 26.9 till 1.10, kontakta eventos@fpais.sld.cu; congreso@fpais.sld.cu; correointernacional@fpais.sld.cu; eller commercial@fpais.sld.cu. eller <http://www.cubatur.cu>; nelson.ramos@central.cbt.tur.cu

<http://www.sicot.org/international-events-calendar>

28th International Cuban Congress in Orthopaedics and Traumatology & 1st Cuban International Congress in External Fixation

Varadero, Cuba, 26 September-1 October 2016

E-mail: congreso@fpais.sld.cu

Website: promociondeeventos.sld.cu/ortopedia2016

